

polnega radosti in volje po tem, da bi živela po zakonih novih vrednot pravice, ki je hkrati njena in Jernejeva.

Zahteve po življenju, dostojanstvu in pravici se torej skladno združujejo v dekletovem ljubezenskem kriku in iz nje ustvarjajo »dekle Jerneja«, v katerem dejansko naprej živi in se obnavlja slovesna figura antičnega patriarha, starega upornega hlapca.

(In dejansko se je zgodovinsko gledano zgodilo natančno tako: poraz ruske revolucije leta 1905, iz katere se je rodil Jernej (in ki je spodbudila tudi nastanek *Matere in Železne pete*), je zaplodil milijone novih Jernejev — v Rusiji z oktobrsko revolucijo, pozneje med jugoslovansko revolucijo in seveda tudi drugod po svetu.)

Jernejeva podoba je simbol upora, ki ga noben ogenj ne more upepeliti.

Prev. J. Zlobec

Kronika

MILAN KLEČ, KRESNICE

Književnost

Milan Kleč je izdal svojo prvo pesniško zbirko *Maroža* leta 1976 pri študentskem kulturnem centru, letos pa je pri Cankarjevi založbi izšla njegova druga knjiga *Kresnice*. Zelo lepo jo je opremila Darja Prelec.

Kresnice so lepa pesniška knjiga z opredeljeno poetiko. Kleč je razprostrl svojevrsten pesniški svet elementarne narave, v katerem poteka zanimiva antropološka dinamika. Narava, ki jo evocirajo pomenska polja besed, kakor so gozd, smreka, potok, nebo, ovce, jeleni, ptice, pa tudi žena, koža in mladenič, namreč ne pomeni določene substance v smislu objektivne stvarnosti, ki je razpoložljiva človeku kot subjektu sveta, marveč je ta narava absolutna enota, v katero je potopljen človeški svet; z njo se razrašča in upada. Vendar pa takšen položaj nikakor ne kaže na neko doseženo skladnost intelektualnega značaja, na pesniški beg ali zavestno rešitev iz nevarnih eksistencialnih območij; nikakor, gre le za apriorno prirodno skladnost na podlagi iracionalnih odnosov med naravnimi temelji življenja. V takšni duhovni situaciji je življenje seveda niz skrivnosti, poezija pa je začudenje. Oglejmo si dva

primera: kjerkoli / sem včeraj / opazil črede, / je bil gozd / napet — in še — kako sem odskočil; / ptič je bil večji / od zemlje (pesmi *Črede*, str. 18 in *Zemlja*, ptič, str. 24).

V svetu, ki je oblit z magično močjo skrajno naravnih stvari, je seveda težko zadržati avtonomnost lirskega subjekta, zato prihaja do nenehnih soočenj opisane poetičnega sveta in suverene, celo agresivne subjektivnosti, ki težko zapušča antropocentrični položaj. Ta dinamična situacija Klečevi poeziji omogoča, da ne zaide na raven modnih in naivnih evropskih imitacij vhodnjaške haiku poezije ter jo načeloma drži v območju klasične novoveške razpolovljenosti na subjekt in objekt. Klečeva poezija je v tem primeru prav to: nenehna težnja po skladnosti, težnja po čimbolj kristaliziranem izrekanju naravnega, enotnega, sklenjenega sveta. Bivanjski ekvivalent je seveda mogoče najti predvsem v erotiki in bistvena pesniška tema v *Kresnicah* je erotika, čista in silovita: kaj delaš / v moji sobi danes, / zanetila / bova gozdove, / danes je prenevarno, / da bi se srečali / najini srni / / kaj delaš / v moji sobi, / obrni se / in plani domov / / danes bi gorela / polja, / danes bi naju / slekle smreke, / ki se nama spreletavajo / med

dlanmi, / obrni se / in zbeži domov (Danes v moji sobi, str. 35). Tokrat je ljubezen rešena emocionalnih in refleksivnih preokupacij, zato pa je napolnjena z žgočo elementarnostjo. Bistvena beseda za ta pesniški predel je golota.

Vendar pa konkretna eksistencialna problematika v tako zastavljenem pesniškem svetu ni povsem eliminirana. Tesnoba, pa tudi suveren individualizem kot dve skrajnosti Klečevih bivanjskih leg sta le pesniško transformirani v skrivnostno dogajanje naravnih stvari, zato se pojavljata v luči nedoumnih obredov (Pes, Ženska je odpovedala, Nagi mož). Sredstvo, ki skuša uravnati pretirano subjektivnost, je ironija (Tega svet še ni doživel). In le redko je mogoča tako evforična lega, kakršno ubeseduje na primer pesem Praznik, pogostejša je avtonomna skladnost naravnih intenzitet, kot jo izpričuje zadnja pesem Kopja: zdaj je na hribu / jelen, / tudi na sosednjem, / podajata si kopja, / ki kot strele / letijo skozi zrak (str. 82).

Zbirka Kresnice je pomembna knjiga mlajše slovenske poezije. Edino, kar ji je mogoče očitati, je premajhna preciznost izraza, ki mu je avtor sicer našel monoliten in primerno zakrit himničen ton. Njen diahroni pomen v sodobni slovenski poeziji pa je mogoče ugledati v luči intimne pesniške akcije, ki hoče prebiti mejo konkretizma, reizma in ludizma ter stopiti v zanesljivo območje svežih semantičnih stanj. Milan Kleč namreč poezije ne vrača le k deintelektualizirani in rudimentarno čisti leksiki,

zelo neprisiljeno, z izvirno metaforiko ji vrača tudi pomen klasične izpovedi.

PLANTAN, TRPLJENJE NORCEV

V samozaložbi je izdal svoje pesmi tudi pesnik z Jesenic Jože Košir z vzdevkom Plantan. Zbirka je razdeljena na dva dela: Trpljenje norcev in Rubikon. Prvi cikel prinaša niz splošno civilizacijskih ali kar filozofskih digresij; toda njihovo izrekanje je izredno laksno in naivno, nekam užaljeno samozadostno, zlasti pa vedno znova nepesniško, morda komaj zapleteno žurnalistično. V bistvu gre za tisto klasično pozicijo, ko se razmišljajoč duh, ki si na žalost pripiše pesniško noč, dvigne nad družbo in ljudi, da bi užival v lepoti lastne samote in modrovanja. Rezultat je takšen, kakršnega kaže prvi del, Trpljenje norcev, pri čemer so norci seveda pesniki. Bolj umirjen je drugi del, Rubikon; gre za kratke lirske zapise s čustveno in zlasti spet refleksivno poanto. V teh tekstih bi bilo mogoče najti več pesniškega, ko ne bi večine pesmi motil nasilni modroslovni tok iz prvega razdelka. Trpljenje norcev je naivno intelektualistična in zlasti nasilno pesniška zbirka, preveč patetična, da bi bila znosno berljiva. Oglejmo si eno zadnjih pesmi, ki se glasi: Težko se je skriti v Sahari Soncu, / kakor zadržati solze pred spevi, / ki jih je pisala roka Thakura- / naj so spevi dobri ali ne, / naj je sonce dobro ali ne, / to zase vsakdo ve / in jokajoči v puščavi. (str. 40).

Peter Kolšek